GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek — Nro. 98. — 23. Sierpnia 1824.

Wiadomości kraiowe.

Okólnik C. K. Rządu kraiowego.

Że od 1. Listopada 1824 zacząwszy, żydzi rolnicy od opłaty koszernego uwalniaią się.

Podług dekretu wysokiéy Kancelaryi nadworney, pod dniem 8. Lipca r. b. do liczby 20771/1283 zapadłym, raczył Nayiaśnieyszy Pan żydowskich rolników w Galicyi, względnie mięsa na ich własny użytek potrzebnego, od prawnie ustanowionego poboru koszernego, zacząwszy od 1. Listopada 1824 iednakże tylko tak dalece uwolnić, ieżeli ciż oprócz gospodarstwa wieyskiego, żadnym innym handlem lub rzemiosłem nie trudnią się.

Ta naywyższa uchwała z tym dokładem ogłasza się, że przy zachodzącym sporze, czyli konsument żydowski iest w istocie żydem rolnikiem, czyli mięso bez opłaty podatku konsumcyinego żądane, na swóy własny użytek potrzebuie, i czyli oprócz rolnictwa żadnym innym handlem, lub rzemiosłem nie trudni się, właściwy urząd cyrkułowy za poprzedniczém śledztwem i po percypowaniu dzierżawcy poboru, rozpoznawać będzie.

We Lwowie d. 20. Lipca 1824.

(*Podpisy.*)

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Podług wiadomości z Mexyku, Kongres przedsiębierze naydzielnieysze środki, aby przeszkodzić spodziewanemu wylądowaniu Yturbida, zniszczyć iego plany i iego stronników ukarać. Nikt z cudzoziemców iakiegobądź narodu nie może lądować w porcie zatoki lub w portach Oceanu spokoynego bez zezwolenia Kongressu. Załogi w la Puebla, Jalapa, Acapulko, znacznie wzmocniono, i naymocnieyszych używaią środków do utrzymania na wodzy Quadalaxary, która pogroziła ogłosić się za Yturbidem.

Hiszpaniia.

Podług wiadomości z Madrytu z d. 29. Lipca Król bawił ieszcze w Sacedon, gdzie Jego Krolewska Mość w d. 21. zaczął używać wód mineralnych. Król Jego Mość raczył tamże przyymować P. Oubril nadzwyczaynego Posła Cesarza Jego Mości Rossyyskiego.

Gazeta Madrycka z d. 29. zawiéra mowę B. Constanta mianą w Izbie Deputowanych z powodu wydatków przez woynę Hiszpańską z rządzonych, atoli do teyże dołącza surowe uwagi.

Dziennik Paryzki zawiéra następuiący wyimek z prywatnego listu pisanego z Madrytu d. 22. Lipca: Jenerała Cruz iak WPanu w ostatnim liście donosiłem (porównay Nr. 96 gazety naszey) zastąpił w Ministeryium Woyny Jenerał Carvajal; w mieyscu zaś tego został dowodzcą nowey Kastylyi Jenerał Quesada; a Marszałek polny Bessiers będący przy Królu w Sacedon obeymie po Jenerale Quesada Jeneralne dowodztwo Madrytu. Uwolniony Minister Woyny nie tyle popadł w niełaskę, ile iego towarzysz, Hrabia Ofalia; przy oddaniu swego bióra ministeryialnego, otrzymał dowodztwo Balearskie, a zdawszy sprawę Radzie trudniącéy się zarządem Królestwa pod niebytność Króla z niektórych poruczonych mu czynności względem osad Amerykańskich, uda się do Majorki. — Ciągle otrzymuie się wieść, że woysko Francuzkie przeydzie na drugi brzeg Ebro, i zaymie tam leże. W istocie nadzwyczayna czynność w przygotowaniu mundurów, przewoz broni dla gwardyi Hiszpańskiey do Madrytu, iakoteż inne przygotowania, aby nasze woysko Hiszpańskie uzupełnić, każą wnosić o maiącém nastąpić poruszeniu woyska Francuzkiego, by naszemu woysku środek kraiu zostawić. Mniemania te potwierdza rozkaz nowego Ministra Woyny, rozporządzaiący, że w ciągu Sierpnia b. r. osada Madrytu składać się ma z 10000 woyska Hiszpańskiego różnéy broni. Pułki milicyi prowincyonalnéy z Ciudad-Real, Bujalance, Kordowy, Mondonedo, Burgos i Campostelli, przeznaczone są do toteyszéy załogi; mundury i kassy woyskowe ostatnich obu pułków przybyły do stolicy. — Wielka czynność panuie równie we

wszystkich prowincyiach, dla przyspieszenia ciągnienia przez losy kontyngensów dla nowego woyska; prowincyie Asturyia, Galicyia i Estremadura utraciły pewną liczbę młodych ludzi, którzy będąc przez losowanie przeznaczeni do woyska, zbiegli do Portugalii, przezco przystawienie kontyngensu przez namienione prowincyie musi się nieco spóźnić. Z resztą zbiegostwo to nie pochodzi ze złego ducha popisowych, lecz z boiaźni, aby ich nie posłano do Ameryki.

Z listów odebranych właśnie z Kadyxu, widziemy, że okręty woienne Francuzkie, które w tameczney zatoce stały, popłynęły do cieśniny Gibraltarskiey, że w wspomnioney twierdzy wielkie są woienne przygotowania i niedawno przywieziono tam 40,000 broni z Londynu. Z Sacedon mamy do 20. Lipca wiadomości, donoszące, że Królestwo Ich Mość zupełnie są zdrowi. — Deputacyia nayznakomitszych właścicieli Cuenzy, złożyła Królowi Jego Mości podziękowanie za sprawiedliwość i łaskawość, okazanę podczas pobytu Królestwa w Cuenca, do czego Jenerał Francuzki Desperamont przez ludzkość swoię i rzetelność miał udział. Dziesięciu bogatych właścicieli w Cuenca było od kilku miesięcy uwięzionych; aby ich postępowanie ieszcze bardziey podać podeyrzeniu, złoczyńcy poprzybiiali na zewnętrzney stronie okien ich więzienia, kartki, zawieraiąc buntownicze myśli za Konstytucyią i Riego. Korregidor Zongotita kazał te kartki pozdeymować, i przełożył ie Królowi, który zasięgnąwszy w tey mierze zdania Jenerała Desparamonta, uznał za rzecz niepodobną, aby uwięzieni mogli być autorami tychże kartek, i natychmiast rozkazał w tym celu śledztwo. Takowe stwierdziło podeyrzenie przez Jenerała miane, i okazało niewinność uwięzionych tak co się dotycze tey czynności, iak i tamtych, za które onych uwięziono. Korregidor i Ayuntamiento Cuency zostali na rozkaz Króla złożeni z urzędu, a dziesięciu uwięzionych wypuszczono.

Prezydent Junty zdrowia w Kadyxie kazał uwiadomić tameczną Izbę handlową, że okręty Francuzkie krążące przed tymże portem wspierać maią przybywaiące z Antyllów okręty w podróży do Mahon, atoli nie maią onym towarzyszyć aż na to mieysce; fregata Hiszpańska Casilda i bryg Jason i Descubierte przeznaczone do tey służby; z resztą okrętom przybywaiącym z Antyllów niewolno iest zawiiać do tego portu aż do Listopada.

Dwa wielkie Hiszpańskie okręty, które w 30 dniach z bogatym ładunkiem towarów osadniczych przybyły z Hawanny, zawinęły w d. 14. Lipca do zatoki Kadyxkiey; dniem wprzódy uderzyli na nie korsarze Ameryki południowey, a to iak się pokazuie na próżno.

Hrabia Revilla-Gigedo, mianowany w mieyscu Xięcia San Carlos Posłem do Paryża; przez gabinet Francuzki nieprzyięty, mianowany znowu został na mieyscu P. Zea Bermudez pełnomocnym Ministrem w Londynie.

Gwiazda zawiera następuiący artykuł: »W Niedzielę d. 25. Lipca wieczorem wydarzył się w Madrycie smutny przypadek podobny temu, iak zaszedł przed kilku laty. Wiadomo, że dzielnica miasta S. Antoniego zwyczayny pobyt żołnierzy, bywa przez kłótnie wszczynaiące się w szynkowniach niepokoiona. I tym razem wino i młoda dziewczyna dały powód, iż przyszło do kłótni i razów między Francuzkiemi i Hiszpańskiemi żołnierzami, przyczem zostało onych 13 do 14 rannych a 2 lub 3 zabitych. Teraz dochodzą tego. Po pierwszem badaniu okazało się iakoby do kłótni owych, powodem było trzech taiemnych Ajentów, którzy od nieiakiego czasu obrażaią Francuzów nie maiąc do tego naymnieyszey przyczyny. Dwóch z tych burzycieli spokoyności iuż uwięziono; trzeci zbiegł. Nie podlega wątpliwości, że wieczni nieprzyiaciele porządku, czynią potaiemnie zabiegi, aby nierozstropnych uwieść, i istnieiącą pomiędzy oba narodami zgodę zaburzyć. Źle myślący używali wszystkiego, aby nadać niepokoiącą postać temu zdarzeniu, o którem zaledwo w innych dzielnicach Madrytu słyszano, ponieważ obecność Jenerałów Digeon i Quesada dostateczną była do przywrócenia spokoyności.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Do Departamentu osadniczego przybyły w 31. Lipca listy urzędowe z Przylądka Coast Castle na brzegach złotych, z d. 31. Maia datowane, w których Pułkownik Southerland donosi o nowey potyczce z Aszantami. Major Chiskolm, dowodzący w tey potyczce, rozpoczął działania swoie w d. 21. Maia przeciwko Aszantom, którzy pięć mil Angielskich od przylądku Coast Castle obozem stali. Po przecięciu z wielką pracą lasów i zrobieniu drogi, ku obozowi nieprzyiacielskiemu, uderzono na Aszantów. Potyczka była długa i zacięta, trwała godzin pięć, poczém zaczął się nieprzyiaciel raptownie cofać, utraciwszy wiele ludzi w zabitych, rannych i w niewolę wziętych. Dwa dni trwał odwrót; gdy niespodzianie sam Król przybył ze znacznemi posiłkami

z Comassie do woyska, którego siła podniosła się do 16000. Fantibsowie i inne z Anglikami będące w związku pokolenia Afrykańskie, podczas potyczki nie zachowały się podług rozkazów Majora Chisholm, który przez to nietylko, że nie mógł puścić się w pogoń za nieprzyiacielem, ale był zmuszony wrócić się do dawnego stanowiska.

Podług zeznania ieńców, nieprzyiaciel postanowił uderzyć na przylądek Coast-Castle, do czego obecność Króla bardziey się ma przykładać. Deszcze poczynaią padać, a iak ieńcy mówią, Aszantowie przez ospę i biegunkę znacznie ucierpieli.

Oto iest wyimek z listu prywatnego pisanego z przylądku Coast-Castle z d. 26go Maia: »Stan téy twierdzy iest smutny; zewsząd woyna, zamięszanie i choroby. W d. 21. Maia mieliśmy znowu z Aszantami potyczkę, która trwała godzin 5 1/2. Strata nasza wynosi 150 w zabitych, a blisko 800 rannych. Spodziewamy się ieszcze większych, ponieważ sam Król przybył do woyska ze znacznemi posiłkami. — Bóg wié, iak się to skończy. Możesz sobie atoli WPan wystawić nasze położenie, kiedy WPanu powiém, że mamy teraz więcéy, iak 5,000 osób (kobiet i dzieci) nie należących do miasta, które utrzymywać musiemy, przez co powstało mnóstwo pierwéy nie znanych chorób.«

Hrabia Harrowby, Prezydent Rady tayney, po skończonéy Radzie Gabinetowéy, na którey był obecny, wyiechał zaraz w d. 28. Lipca na ląd stały, dla odwiedzenia syna swego, Lorda Sandon, który z małżonką swoią i teściową Margrabiną Bute iuż dawno bawi w Gandawie. (Lord Harrowby przybył do Paryża i był Królowi w d. 1. t. m. przedstawiony.)

Hrabia Liverpool poiechał do dóbr Combewood. Mówioną w d. 30. Lipca na giełdzie, że chce wyyść z Ministeryium, a iego mieysce ma zastąpić Xiążę Wellington.

Nowa Angielska osada na przylądku Mesurado (w wyższéy Guinei w Afryce) dopiéro co powstaie, atoli naylepsze wskazanie wzrostu nadzieią. Położona na wąskiém pasmie ziemi, które z iednéy strony morze, z drugiéy rzeka Mesurado oblewa, na samym końcu iest zameк z kamienia działami opatrzony. Liczba mieszkańców wynosi 237, między temi 78 zdolnych do broni. Mieszkania wygodne, a owoce i warzywa sprowadzone z Europy dobrze się udaią.

Francyia.

Minister Skarbu (Hrabia Villéle) przy złożeniu w Izbie Parów budżetu za rok 1825 iuż przez Izbę Deputowanych przyiętego, miał następniącą mowę: »Mości Panowie! Zaraz na początku posiedzeń Rząd zawiadomił WPanów o proiekcie do prawa, zawieraiącym budżet na rok 1825 — Spodziewamy się, że WPanowie zwrócicie uwagę na dowody załączone ku wsparciu ustawy nie chcąc się daremnie zaymować powtarzaniem powodów, na których każdy poiedynczy opiéra się artykuł. — Dla opatrzenia potrzeb Państwa w ciągu następnego roku ile możności bylibyśmy oszczędnymi. — Budżet, iak go przekładamy, iest rezultatem kilkoletnich administracyi doświadczeń i narad Izb. — Żądania nasze na rok 1825 zasadzaią się na nayściśleyszém ocenieniu potrzeb służby. Nie żądamy nowych zezwoleń, któreby nie były skutkiem rozporządzeń ustawami nakazanych. Oszczędność w innych gałęziach służby trzyma równowagę pomnożeniu, które przez ulepszenie poczt zaszło, a to iest iedynem, co WPanom przełożyć za potrzebę osądziliśmy. Izba, iak sądzę, w zmnieyszeniach, iakie się w różnych artykułach budżetu okażą, pozna, że Rząd podobnie Izbie, przeięty iest pragnieniem zmnieyszenia ciężaru podatków. Rząd w tym względzie uczynił wszystko, czego mu położenie Państwa i finanse czynić dozwalały, zrzekł się pewnych dochodów z niestałych podatków i z wpisów. — Ten to był przedmiot i cel różnych ustaw, które WPanom w ciągu posiedzeń były przełożone, a które nasz system finansowy ulepszyły.— Szacunek wszystkich niestałych podatków położony iest podług wpływu z roku 1822. Ta była naypewnieysza posada, którą obraliśmy; możemy się atoli spodziewać, że nasze przewyższy przełożenie. Codziennie widziemy pomnażanie się dochodów przez nałożenie podatków na konsumpcyią; oczewista, że okazuią dążność do wzrostu; w istocie dochody pierwszych sześciu miesięcy r. b. przewyższyły wykaz w budżecie położony o 14 millionów. Ten wzrost publicznego dochodu pochodzi ze wzrostu naszego stanu kwitnącego iakoteż z rozwinięcia się wewnętrznego bogactwa, przemysłu i handlu. Stan ten kwitnący iest tylko dobrodzieystwem przywróconego Rządu; iest owocem mądrości Monarchy czuwaiącego nad naszemi losami. Nie mogę przepomnieć, abym nie zwrócił uwagi Izby na nowe oznaczenia, wprowadzone tego roku do ustawy finansowéy, mianowicie tego, które ogranicza wydawanie Królewskich bonów na 140 millionów franków. — Summa 140,000,000 wniy-

dzie za pomocą istnieiącego długu, którego nie zastąpi żadna inna waluta. — Do dziś dnia oddana w téy mierze Ministrów moc nie mogła być ograniczoną; układy o 23,000,000 prowizyy wieczystych wydały nowy porządek rzeczy, których korzyści używamy. — Ograniczenie na 140 millionów Królewskich bonów, w razie konieczney i nieprzewidzianéy potrzeby w służbie będzie mogło być ucbylone tylko w formie, iaką ustawa względem dodatkowego kredytu ustanowiła; mianowicie, za upoważnieniem Króla i z potrzeby zamienienia rozporządzeń na ustawę. — Spodziewamy się, że Panowie nie odmówicie przyzwolenia proiektowi do prawa, który w imieniu Króla przekładamy, a który będę miał zaszczyt odczytać.« — Proiekt do ustawy został zaraz do biór dla rozpoznania odesłany, i mianowano szczególną Kommissyią z pięciu członków złożoną, która miała w téy mierze zdać sprawę. Członkami téyże są: PP. Hrabia Mollien, Hrabia Villemanzy, Margrabia d'Herbouville, Hrabia Laforest i Xiążę Narbonne.

Oprócz Missionarzy posłanych do osad Francuzkich udaie się tam także kilka Siostr Miłosierdzia. Tak 4 płynie do Kaienny, 3 do Senegalu i 4 do wyspy Bourbon. Podeymuią się one w osadach dozierać chorych, uczyć i t. d.

Niemcy.

Xiężna Łowicka, małżonka Jego Cesarzowicowskiey Mości W. Xięcia Konstantyna, przybyła w d. 6. Sierpnia do Frankfortu i po śniadaniu w Angielskim domu, wyiechała też Xiężna do Ems. Koło wieczora przybył także sam W. Xiążę Konstantyn i wysiadł w domu Angielskim.

Prussy.

W końcu zeszłego miesiąca w Gdańsku płacono za łaszt pszenicy Złp. od 480 do 600 — żyta od 270 do 300 — jęczmienia od 198 do 210 — owsa od 180 do 198 — grochu od 270 do 300. Na składach iest wiele zboża.

Rossyia.

Cesarz napisał list pod d. 5. Czerwca z Carskiego-Sioła do Xięcia Alexandra Wirtembergskiego, w którym oświadczył mu swoie upodobanie za dobry zarząd instytutów, inżynieryi i budownictwa woyskowego.

W miesiącu Maiu b. r. wartość wywiezionych Rossyyskich produktów z portu Rygi, wynosiła 10,422,856 rubli, zaś przywoz obcych towarów tylko 1,225,879 rubli.

Turcyia.

Dziennik Frankforcki z d. 8. b. m. zawiera:

»Na mieysce Dostrzegacza Wschodniego, który od roku 1821 w Smyrnie wychodził, a przed kilku miesięcy zgasł, wystąpiło nowe pismo pod tytułem: »Smirneńczyk« (*le Smyrnéen*) i pierwszy Numer onegoż wyszedł w d. 3. Lipca. O wzięciu wyspy Ipsary, które w tym dniu nastąpiło, nie mogło być w tym Numerze wzmianki. Nowe to pismo zaprzecza twierdzeniu wielu Europeyskich Dzienników, że Dostrzegacz Wschodni na rozkaz Baszy został zawieszony. Z następuiącego krótkiego wyimku, przekonać się można, że mniemane rozruchy w Smyrnie, o których pisma publiczne namieniały, równie są bez zasady:«

„Smyrna d. 3. Lipca 1824."

»Kolokotroni i iego stronnicy uznali nakoniec tymczasowy Rząd Grecyi i onemu się poddali. Napoli di Romania otworzyła bramy.«

»Z Mityleny donoszą, że flota Turecka ciągle tamże stoi na kotwicy; kilka fregat wyszło do rozpoznania Ipsary. Kapudan Basza oczekuie wielkiey eskadry Egipskiey dla rozpoczęcia działań swoich. Choroby, panuiące w woysku, ustały. Żołnierz domaga się walczyć z nieprzyiacielem.«

»Z Alexandryi piszą, że wyprawa Wice-Króla wypłynie ku końcu Czerwca.«

»Hassan Basza, nasz Gubernator, swoiem umiarkowaniem i bezinteresownością iest prawdziwym oycem Rajasów (nie-Tureckich poddanych), a nadewszystko obrońcą Greków. Jego mądrości i stałości winniśmy zupełną spokoyność, którey od kilku miesięcy doznaiemy. Grecy ze wszystkich stron śpieszą do naszego miasta, a Władze mieyscowe przyymuią ich otwarcie. W. Porta codziennie przysyła firmana na korzyść Rajasów. Od 6 tygodni maią Grecy swego Arcybiskupa. Tego szanownego Starca przyiął uprzeymie Basza. Gdy wychodzi, otacza go znaczny orszak.«

»Tu i w Magnesyi od kilku dni szarańcza zniszczyła warzywo i owoce. Owady te w literalnem znaczeniu zaciemniły niebo.

Redakcyia Józefa Bensy; Druk J. J. Pillera.